

(א) לקמן ע"ל: (ב) [במכות לד.], (ג) [לשיל' מד: וס"ג], (ד) [ע"י חו"ס סנהדרין (עט): ד"ה בשור ומוספות זכמים ע: ד"ה אפי"ן, (ה) [קדושין מו: ס] כ"ל כשמתפסק,

תורה אור השלם

1. ואם שור נגח הוא מתמל שלשם ודועד בבעליו ולא ישמרו ודמות איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יוקתו: שמות כא כט

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה השתא וכו' לפי דמיו דרבה ואור:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פבור כו'. דמחיים לא מחבה. ע"י זכמים ע"ל ע"ל תר"ה אפילו:

רבינו הגנאל

אמר רבינו לא דכולי עלמא אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך. [הדרן עלך שור שנגח ד' יו"ד]

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מכור. הוא לרד"א: הקדישו מוקדש. ונפקא מיניה דאי מיתהני מיניה מעל: מוחזר. ואע"ג דשקלי ליה זי דינא הוי שומר פטור דהא כשהחזירו שור מעליה הוא: אינו מוקדש. ללא כרשותיה דמריה קאי לאקדושיה: אין אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך.

ונפקא מיניה לגזל חמץ ועבר עליו הפסח והחזירו אינו מוחזר: דא"כ. דלרבנן אין אומרין: ליפגוג. רבנן בחמץ בפסח ולימרו דחייב ואנן קיימא לן בהגזל ע"ס (לקמן ד' נס): דלרבנן אומר לו הרי שלך לפניך דקמני גזל חמץ ועבר עליו הפסח והחזירו וכן שור עד שלא נגמר דינו אומרין לו הרי שלך לפניך אבל משנגמר לא והא סברא לרבנן הוא דשמייעא להו וקמני דבחמץ בפסח מודו דלמרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אלא דכולי עלמא אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך היכא דאיסורא ממיילא אמתא ליה כגון חמץ בפסח ולא מצי א"ל האי לאו מידו הוא אבל היכא משום הכי אמרי רבנן אינו מוחזר דלמרי ליה אמתפסיה לתוראי כו' והיאק דזידים הוא שהציאו לזי דינא. והאי דנקט אי אהדרתיה ניהליה לאו משום דחויבא דלא אהדריה הוא דא"כ בחמץ בפסח נמי לימא ליה אי אהדרתיה ניהלי הוא אכילנא ליה ועוד לר' יעקב נמי נהי דגומרים דינו של שור שלא בפניו יומא ליה אי אהדרתיה ניהלי הוא שמיטנא ליה אלא אדלא אהדריה לא ממייעי ליה רבנן דהא קמהדר ליה השתא ואמרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אלא חויביה משום דהולוכו לז"ד צידים והכי קאמר ליה לא היה לך להוליכו לז"ד דאי הוה צדי הוה מערקנא ליה מניייהו: סוף סוף מיגמר הוה גמרי ליה לדיניה. הלכך הוה ליה הזיקא דממילא ולא צידים: מה צעלים צפנייהו. דכתיב עד עמדו לפני העדה למשפט (במדבר לה): אי דנעריה. שמירה מעולה: כולו נמי נפטרו. מדמי שור בר משאל דהא אנוסין הס: שמירה פחותה. דלת שיכולה לעמוד ברוח מאיה: כלפס ליה שמירסו. דאין עליו

להחזיק בשמירתו ודי בכך ולא פשיעה היא הלכך לגבי צעלים פטור מדמי שור דהא סגי ליה בשמירה פחותה וצעי כפרה: והני לא כלפס שמירסו. שחייבין היו להחזיק בשמירתו שיהא שמור לצעליו ופשיעה היא מדי דהוה לאגביה ואזידיה: כמאן אי כר"מ. דלמרי צמתניתינן (ע"ב) מועד לא סגי ליה בשמירה פחותה ומשום הכי נמי קמני משלמין כופר: דלמרי

אותו מאליהן ולא הפסידו צעלים בהתפסתו כלום ונראה לר"י דבתפסויהו מאליהן נמי חייב דמה שנופל ליד ז"ד חשבו הזיק ניכר וכיון דעל ידי פשיעה נפל ליד ז"ד חייב ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח שהוא הזיק שאינו ניכר הלכך יכול לומר שם הרי שלך לפניך ור' יעקב לא חשיב הזיק ניכר מה שנופל ליד ז"ד וגמרו את דינו כיון שאפילו לא בא לידם היו גומרין את דינו ונמלא שאינו מפסיד ע"י שבה לידם אלא כאילו גמרו דינו שלא בפניו חשיב לפי שגם אז היה נאסר והיו הזיק שאין ניכר ולכך יכול לומר לו הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח ואי אהדרתיה לאו נמינת טעם הוא שהיה יכול להצילו ע"י כך שאין תלוי בזה כמו שפ"ה אלא כלומר לא היו גומרין דינו שלא בפניו ועכשיו גרמת שנתפס צידם וגומרין דינו ע"י מה שנופל צידם וכיון שנתפס ע"י מה שנופל צידם חשיב הזיק ניכר ולא תוכל לומר הרי שלך לפניך וכן משמע בהנזקין (גיטין ד' נג): דבהזיק ניכר אין יכול לומר הרי שלך לפניך דפריך מממני' דגזל מטבע ונפסל כו' ואי אמרת הזיק שאין ניכר שמיה הזיק פ"י משום דחשיב כאילו ניכר אמאי אומר ליה הרי שלך לפניך גזל הוא וממונא מעליא צעי לשלומי כי אין זה ממונן שגזל כיון שחשבו כאילו הזיק ניכר צו שאין לך שינוי גדול מזה אילו היה ניכר ושור תם דמויק ברשות שומר אפילו קודם גמר דין אם יחזירו שומר לצעלים לא יפטור בכך כיון דמויק ע"י פשיעת שומר ונפל ברשות ניזק להחליט לו מיד לר"ע להשתעבד צו ולרבי ישמעאל לגבות מגופו והוה ליה הזיק ניכר שהוא מופסד שנופל ברשות אחרים ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו שיכול לומר בשור שהרג אפילו לאחר גמר דין לר' יעקב ולרבנן קודם גמר דין ובחמץ לז"ע: אלא שור בר מענה הוא. ואפילו דרשין צעלמא כמיתת צעלים כך מיתת השור להך מילתא אין סברא לדורשו: דאין משומר חנם. הוא הדין דהוה מצי למימר כולן פטורין בשמירה מעולה חוץ משאל דחייב באונסים: אפי"ן בורחו נמי ליפטרו. ושאל גופיה נהי דחייב לשלם דמי שור לצעלים מ"מ כופר אין משלם: בחוקת

מה.

מכור. פ"י בקונטרס לרד"א ומשנגמר דינו אינו מכור דלמרי בהנאה ואפילו ר"ת דמפרש א דמחיים לא מיתסר מ"מ הרי אסור להשהות לענות דינו וצמיהדורא אחת פרש"י מכרו מכור דלמרי ליה מוכר היה לך לשוחטו כיון שידעת שהרג ואת הוא דלפסקת אנפשא ולא הוי מתק טעות וא"ת וסיפא כשנגמר דינו דקמני אינו מכור מסתמא יודע שנגח ושנגמר דינו דומיא דרישא שידוע שהרג וא"כ ליהו מעות מתנה כמו במקדש אחותו"י וי"ל שאין הכל בקיאין צדין שור הנסקל וסבור שיכול להשהות לעשות צו מלאכתו או אפילו לשחטו סבור דש"י: דאם בן ליפאוג בחמץ בפסח. פ"ה ואין קי"ל בהגזל [ע"ס] (לקמן ד' נס): דלרבנן אומר הרי שלך לפניך דקמני צדייתא גזל חמץ ועבר עליו הפסח שור והחזירו עד שלא נגמר דינו אומר לו הרי שלך לפניך אבל משנגמר דינו לא והאי סברא לרבנן הוא דשמייעין להו וקמני דבחמץ בפסח מודו וקשה לפירושו דסוגיא דהכא אמתא נמי התם צהאי שמעתא ומוכח התם דרבה שדחה ואמר דכ"ע אומרים באיסורי הנאה הרי שלך לפניך מדלא פליגי בחמץ בפסח לא היה יודע אותה צדייתא אלא רבה בר שמואל הביאה ואמר ליה רב חסדא אי משכחת להו לא ממינא להו ואורי' דדייק מדלא פליגי בחמץ שלא הייתי יכול לטעות ולהעמיד מחלוקתם צמילתא אחריתי:

השתא אתפסיהו דתוראי.

פ"י הקונטרס אתפסיהו צידים שסמרו לז"ד לדוניו צסקילה ולכך אין יכול לומר לו הרי שלך לפניך לפי שהתפיסו צידים והשתא לפי זה נוכל להעמיד כל הצדא דמתני' בהגזל קמא (לקמן ד' נס): דרבנן דרבי יעקב לפי דחוי (ב) דרבא שור היואל לסקל דקמני צמתני' דהתם דא"ל הרי שלך לפניך כגון שתפסוהו ז"ד מאליהן ומיהו רש"י פ"י שם שאין מעמיד רבנן רק רישא אבל הסיפא דשור היואל לסקל דמתניתינן לא אמיא כרבנן אלא כר' יעקב דוקא וזה פ"י משום שרואה להעמיד שור

היואל לסקל דמתניתינן צתפיסה צידים ליד ז"ד דומיא דצדייתא דהיינו צתפיסו צידים וקשה לפירושו דלם זה הזיק לא היו הזיק ניכר אפילו אתפסיהו צידים לא יתחייב ואם הוא ניכר אפילו תפסו ז"ד מאליהן למה יפטור וכי לא היה לו לשומרו שלא יבא לידו כך ועוד דלם הוא פטור כשתופסיהו אותו מאליהן כשתופסיהו אותו צידים נמי פטור דסוף סוף אפילו לא היה מתפיסו צידים היו תופסיהו אותו מאליהן ולא הפסידו צעלים בהתפסתו כלום ונראה לר"י דבתפסויהו מאליהן נמי חייב דמה שנופל ליד ז"ד חשבו הזיק ניכר וכיון דעל ידי פשיעה נפל ליד ז"ד חייב ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח שהוא הזיק שאינו ניכר הלכך יכול לומר שם הרי שלך לפניך ור' יעקב לא חשיב הזיק ניכר מה שנופל ליד ז"ד וגמרו את דינו כיון שאפילו לא בא לידם היו גומרין את דינו ונמלא שאינו מפסיד ע"י שבה לידם אלא כאילו גמרו דינו שלא בפניו חשיב לפי שגם אז היה נאסר והיו הזיק שאין ניכר ולכך יכול לומר לו הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח ואי אהדרתיה לאו נמינת טעם הוא שהיה יכול להצילו ע"י כך שאין תלוי בזה כמו שפ"ה אלא כלומר לא היו גומרין דינו שלא בפניו ועכשיו גרמת שנתפס צידם וגומרין דינו ע"י מה שנופל צידם וכיון שנתפס ע"י מה שנופל צידם חשיב הזיק ניכר ולא תוכל לומר הרי שלך לפניך וכן משמע בהנזקין (גיטין ד' נג): דבהזיק ניכר אין יכול לומר הרי שלך לפניך דפריך מממני' דגזל מטבע ונפסל כו' ואי אמרת הזיק שאין ניכר שמיה הזיק פ"י משום דחשיב כאילו ניכר אמאי אומר ליה הרי שלך לפניך גזל הוא וממונא מעליא צעי לשלומי כי אין זה ממונן שגזל כיון שחשבו כאילו הזיק ניכר צו שאין לך שינוי גדול מזה אילו היה ניכר ושור תם דמויק ברשות שומר אפילו קודם גמר דין אם יחזירו שומר לצעלים לא יפטור בכך כיון דמויק ע"י פשיעת שומר ונפל ברשות ניזק להחליט לו מיד לר"ע להשתעבד צו ולרבי ישמעאל לגבות מגופו והוה ליה הזיק ניכר שהוא מופסד שנופל ברשות אחרים ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו שיכול לומר בשור שהרג אפילו לאחר גמר דין לר' יעקב ולרבנן קודם גמר דין ובחמץ לז"ע: אלא שור בר מענה הוא. ואפילו דרשין צעלמא כמיתת צעלים כך מיתת השור להך מילתא אין סברא לדורשו: דאין משומר חנם. הוא הדין דהוה מצי למימר כולן פטורין בשמירה מעולה חוץ משאל דחייב באונסים: אפי"ן בורחו נמי ליפטרו. ושאל גופיה נהי דחייב לשלם דמי שור לצעלים מ"מ כופר אין משלם: בחוקת

עין משפט
נר מצוה

ע"א א מ"י פ"ג מהל' גולה ואזידה הלכה ד סגנו עשין עג טו"ע מ"מ ס"י שסג סעף א': ע"ב ב מ"י פ"ה מהל' מקי ממון הלכה י סגנו עשין ס': ע"ג ג ד מ"י שם פ"ד הלכה ד סגנו שם טו"ע מ"מ ס"י ש"ו סעף ה:

מוסף רש"י

מכור. ולא יסקל דבעינן מיחה והעמדה צדין שיהא שוין כאלה (לקמן צח). מוחזר. ופטור שומר (טו). דאמר ליה אי אהדרתיה כו'. בשור שהמית הוא דלמרי אין מוחזר משום דלמרי ליה האי אסור הנאה לאו איסור דלמרי עליה ממילא הוא כגון חמץ בפסח, אלא את קטלמיה צידים שהצאתו לז"ד, דאי הוה נבאה אלא מערקנא ליה נאמתא כו' (טו).